

I.

(Rezolucije, preporuke i mišljenja)

MIŠLJENJA

EUROPSKI GOSPODARSKI I SOCIJALNI ODBOR

565. PLENARNO ZASJEDANJE EUROPSKOG GOSPODARSKOG I SOCIJALNOG ODBORA –
INTERACTIO, 19.1.2022.–20.1.2022.

**Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o Razvoju umjetne inteligencije u europskim
mikropoduzećima te malim i srednjim poduzećima**

(samoinicijativno mišljenje)

(2022/C 194/01)

Izvjestiteljica: **Marie-Françoise GONDARD-ARGENTI**

Odluka Plenarne skupštine:	25.3.2021.
Pravna osnova:	pravilo 32. stavak 2. Poslovnika (samoinicijativno mišljenje)
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za jedinstveno tržište, proizvodnju i potrošnju
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	13.12.2021.
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	19.1.2022.
Plenarno zasjedanje br.:	566
Rezultat glasanja (za/protiv/suzdržani):	238/0/3

1. Zaključci i preporuke

1.1. Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) podsjeća na to da će mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća (MSP) prihvatiti umjetnu inteligenciju ovisno o njezinoj pouzdanosti, uključenosti i održivosti te bude li ona dio gospodarskog i socijalnog sustava prihvatljivog za okoliš koji doprinosi razvoju poslovanja, zapošljavanja i boljoj kvaliteti života i zdravlja za sve europske radnike i građane. Poštovanje temeljnih i socijalnih prava te poboljšani zahtjevi u pogledu transparentnosti potaknut će povjerenje svih građanki i građana, mikropoduzeća i MSP-ova u usvajanje umjetne inteligencije i njezino prihvaćanje.

1.2. EGSO podsjeća na to da slobodna zanimanja, mikropoduzeća i MSP-ovi čine 99 % svih poduzeća u svim sektorima u EU-u, zapošljavaju dvije trećine radnika u privatnom sektoru i zaslužni su za više od polovine dodane vrijednosti koju stvaraju poduzeća u EU-u. Izloženi su tržišnom natjecanju koje je iz temelja promijenjeno digitalizacijom gospodarstva, no bez obzira na to imaju ključnu ulogu u digitalnoj i ekološkoj tranziciji EU-a želimo li uspješno odgovoriti na postavljene izazove. Stoga im se mora omogućiti jednak pristup umjetnoj inteligenciji. U protivnom, Europa će se lišiti svojih najvrjednijih gospodarskih, socijalnih i ljudskih resursa.

1.3. EGSO je u mišljenju o izmjeni koordiniranog plana ⁽¹⁾ istaknuo da će se europska industrija moći osuvremeniti samo uz opće prihvaćanje umjetne inteligencije među mikropoduzećima i MSP-ovima. EGSO napominje da se mikropoduzeća i mala i srednja poduzeća koja nastoje ostvariti digitalnu tranziciju unatoč svojoj agilnosti suočavaju sa znatnim unutarnjim i vanjskim poteškoćama, i to u pogledu troškova, nepostojanja infrastrukture za širokopojasni pristup internetu na određenim područjima, pristupa financiranju, ljudskih resursa, informacija, osposobljavanja itd.

1.4. EGSO poziva na to da se mikropoduzećima i MSP-ovima pruže jednostavni instrumenti i dostupna financijska sredstva kako bi im se pomoglo da integriraju tu tehnologiju koja je skupa, ali neophodna za održavanje odnosno jačanje njihove konkurentnosti. Prioritet mora biti pristup dovoljnoj količini kvalitetnih podataka i eksperimentiranju u stvarnim uvjetima.

1.5. EGSO smatra da djelotvorno usmjeravanje mikropoduzeća i MSP-ova iziskuje snažnu političku volju na svim razinama, blisku suradnju sa svim dionicima organiziranog civilnog društva i kvalitetan socijalni dijalog u državama članicama.

1.6. Raznolikost mikropoduzeća i MSP-ova u raznim sektorima zahtijeva prilagođenu i ciljanu potporu u vezi s umjetnom inteligencijom, ali i pametno i uključivo zakonodavstvo. Ti su elementi ključni za osiguravanje pravne sigurnosti i povjerenja.

1.7. EGSO preporučuje brzo širenje obrazovnog alata, odnosno „skupa alata” predstavljenog u studiji koju je EGSO objavio o toj temi ⁽²⁾ među svim dionicima i, kao prioritet, poduzetnicima. Naime, u njemu se opisuju različite faze u kojima mikropoduzeća i MSP-ovi upotrebljavaju umjetnu inteligenciju. Takva vrsta resursa može ukloniti potencijalno nepovjerenje prema toj tehnologiji i dovesti do promjene predodžbe o njoj.

2. Opće napomene

2.1. U studiji *Boosting the use of artificial intelligence in Europe's micro, small and medium-sized enterprises* (Poticanje upotrebe umjetne inteligencije u europskim mikropoduzećima te malim i srednjim poduzećima), koju je objavio EGSO, analizira se pet gospodarskih sektora (poljoprivreda, građevinarstvo, zdravstvo, pravne usluge i računovodstvo) u pet država članica (Italija, Francuska, Irska, Rumunjska i Švedska). Preporuke navedene u „skupu alata” iz te studije dostupne su donositeljima politika, mikropoduzećima i MSP-ovima.

2.2. Izvješće o MSP-ovima iz 2021., koje je prošlog srpnja objavila Europska komisija ⁽³⁾, dobro prikazuje stvarnu situaciju u području uvođenja digitalnih tehnologija u mikropoduzeća i MSP-ove u 27 država članica Unije na temelju dva ispitivanja, jednoga provedenoga u prvoj fazi pandemije, a drugoga u zadnjem tromjesečju 2020.

2.3. Europska mikropoduzeća i MSP-ovi, njih 25 milijuna, stupovi su gospodarstva EU-a jer zapošljavaju oko 100 milijuna ljudi i zaslužni su za gotovo 57 % europskog BDP-a. Imaju ključnu ulogu u stvaranju vrijednosti u svim sektorima (od tradicionalnih neovisnih obrta do socijalne ekonomije, što uključuje 2,8 milijuna poduzeća, novoosnovanih poduzeća u području visoke tehnologije itd.) i potrebna im je prilagođena i ciljana potpora te pametno i uključivo zakonodavstvo kojim se radnicima osigurava pravna sigurnost i kvaliteta života te ulijeva povjerenje.

2.4. EGSO se nada da će se mjere koje poduzimaju Komisija i države članice nastaviti konkretno provoditi na terenu. Navedeni skup alata trebao bi potaknuti javna tijela na eksperimentiranje s prilagođenim inicijativama u suradnji s civilnim društvom i predmetnim poduzećima.

2.5. Umjetna inteligencija, koja je uvjet transformacije industrija, često je i dalje nedostupna mikropoduzećima i MSP-ovima. Naime, ta poduzeća, bez obzira na svoju poduzetnost, nailaze i na interne (ljudski resursi, troškovi, pristup kvalitetnim podacima i sl.) i na vanjske prepreke (dostupnost infrastrukture za širokopojasni pristup internetu, financiranje, informacije, osposobljavanje itd.).

2.6. Rašireno prihvaćanje umjetne inteligencije u mikropoduzećima i MSP-ovima ključno je za osuvremenjivanje europske industrije ⁽⁴⁾ jer najranjivije skupine, samozaposlene osobe, mikropoduzeća, poduzeća koja vode obitelji ili ona udaljena od velikih urbanih centara, kao i poduzeća socijalne ekonomije, zaslužuju posebnu pozornost kako bi se izbjegla diskriminacija čije bi gospodarske i socijalne posljedice bile katastrofalne za EU u cjelini.

⁽¹⁾ SL C 517, 22.12.2021., str. 56.

⁽²⁾ Poziv za podnošenje ponuda EGSO-a CES/FSA/02/2020; autor: Space Tec Partners.

⁽³⁾ Godišnje izvješće o europskim malim i srednjim poduzećima za 2020./2021., Europska komisija, srpanj 2021.

⁽⁴⁾ Mišljenje o izmijenjenom koordiniranom planu Komisije o umjetnoj inteligenciji (SL C 517, 22.12.2021., str. 56.).

2.7. Hitno je potrebno izgraditi okruženje povjerenja kako bi se mikropoduzeća i MSP-ovi integrirali u strategiju EU-a za izvrsnost i vodstvo. To podrazumijeva mobilizaciju svih institucijskih dionika, od Europske komisije do nacionalnih vlada te regionalnih i lokalnih struktura, kako bi se na raspolaganje stavili ciljani alati i pomoć koji će se pružati ovisno o veličini, te osigurali potpora i jamstva za ulaganje. Ključno je smanjiti digitalni jaz i integrirati mreže kako bi se premostile razlike između mikropoduzeća, MSP-ova i velikih grupacija u vezi s umjetnom inteligencijom.

2.8. Povjerenje se temelji na snažnoj političkoj volji za blisku suradnju na svim razinama s organiziranim civilnim društvom, socijalnim partnerima, udrugama, gospodarskim komorama, strukovnim udruženjima, grupacijama itd. koji djeluju na terenu i koji su poznati i prepoznatljivi poslodavcima i zaposlenicima mikropoduzeća i MSP-ova. Naime, oni su najkompetentniji da informiraju radnike i poslodavce o rizicima i o tome koliko je to važno, neovisno o kojem se sektoru djelatnosti radi. Imaju znanje i iskustvo potrebno za davanje poticaja javnim politikama na svim razinama kako bi se što bolje zadovoljile potrebe mikropoduzeća i MSP-ova u pogledu umjetne inteligencije. EGSO smatra da bi bilo u interesu država članica da promiču kvalitetni socijalni i konvencionalni dijalog kako bi se postigao najveći učinak politika usmjerenih na mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća.

2.9. Dokazana je važnost djelotvornog usmjeravanja europskih programa kao što su Digitalna Europa i Obzor Europa na mikropoduzeća i MSP-ove⁽⁵⁾. Svi se alati trebaju mobilizirati u obliku koji je jednostavan za upotrebu.

2.10. Sve veća sofisticiranost algoritama utječe na kvalitetu i zaštitu podataka te sigurnost i transparentnost i otvara brojna etička pitanja (diskriminacija, povećanje socijalnih nejednakosti, upitnost neovisnosti ljudskih odluka itd.). Iako ti problemi svima, uključujući mikropoduzeća i MSP-ove, nalažu maksimalan oprez, oni ne smiju usporiti primjenu umjetne inteligencije u tim poduzećima.

2.11. Rezultati prethodno navedene studije potvrđuju brojne preporuke EGSO-a:

- uvođenje umjetne inteligencije u mikropoduzeća i MSP-ove prvenstveno ovisi o sposobnosti njihovog rukovodećeg osoblja i zaposlenika, što podrazumijeva i kompetencije u vezi s rizicima, prije uvođenja tih tehnologija;
- samo se odgovarajućim financiranjem mogu ukloniti poteškoće koje nastaju zbog veličine i manjka iskustva i koje *de facto* otežavaju razvoj umjetne inteligencije u mikropoduzećima i MSP-ovima. EGSO zbog toga pozdravlja proračunsku omotnicu u visini od 1,98 milijardi EUR koju je Europska komisija najavila u okviru programa Digitalna Europa⁽⁶⁾. Inovacijski centri omogućuju najbolji pristup najsuvremenijim digitalnim kapacitetima i osposobljavanju zainteresiranih strana;
- mikropoduzećima i MSP-ovima potrebne su kvalitetne vanjske baze podataka. EGSO je već istaknuo važnost osiguravanja univerzalnog pristupa velikim količinama podataka iz javnog sektora i uspostave čvrstih aplikacijskih programskih sučelja (API) ili europskih platformi za sigurnu razmjenu podataka⁽⁷⁾, kao što je Gaia-X. Predložio je i objedinjeni pristup upravljanju i razmjeni podataka te istaknuo da je važno razviti podatke koji se temelje na altruizmu⁽⁸⁾;
- kad je riječ o pružanju tehnologija umjetne inteligencije, pristupu podacima, standardizaciji i pristupu financiranju, mikropoduzećima i MSP-ovima potrebna su jasna i jednaka pravila na cijelom europskom tržištu. To su, naime, uvjeti za zdravo tržišno natjecanje, što pak stvara rast i radna mjesta. Osim toga, ta poduzeća moraju u što ranijoj fazi sudjelovati u postupku izrade normi i propisa na europskoj razini. Jasnim i transparentnim rješenjima za pitanja etike i odgovornosti steći će se povjerenje građana i potrošača, a mikropoduzeća i MSP-ovi navesti na uvođenje umjetne inteligencije.

2.12. EGSO podržava preporuke iz navedene studije i ističe da je za njih potrebna osobito aktivna i kontinuirana politička volja, što uključuje:

- poticanje, zahvaljujući obrazovanju i strukovnom osposobljavanju, općeg ovladavanja umjetnom inteligencijom među građanima kako bi svi dijelovi civilnog društva, dakle i mikropoduzeća i MSP-ovi, mogli bez straha usvojiti umjetnu inteligenciju i kako bi se u tom pogledu ponašali na kompetentan i odgovoran način. Nužno je dopuniti akademsko obrazovanje praktičnim iskustvom te uspostaviti prilagođeno i cjenovno pristupačno trajno strukovno osposobljavanje za samozaposlene osobe, rukovodeće osoblje mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća i njihove zaposlenike⁽⁹⁾. Treba olakšati pristup rukovodećem osoblju vanjskom stručnom znanju uspostavom partnerstva među poduzećima (B2B), omogućavanjem dostupnosti umjetne inteligencije za sve i ponudom umjetne inteligencije kao usluge;

⁽⁵⁾ Mišljenje EGSO-a (SL C 429, 11.12.2020., str. 210.).

⁽⁶⁾ Kako je 10. studenoga 2021. najavio povjerenik Thierry Breton.

⁽⁷⁾ Vidjeti SL C 240, 16.7.2019., str. 51.

⁽⁸⁾ Kao što su oni definirani u uvodnoj izjavi 36. prijedloga Komisije za donošenje Akta o upravljanju podacima, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0767>.

⁽⁹⁾ Mišljenje EGSO-a (SL C 429, 11.12.2020., str. 1.).

- osiguravanje jednostavnog pristupa javnom i privatnom financiranju za mikropoduzeća i MSP-ove i pokretanje sinergije radi europskog financiranja u njihovu korist;
- jamčenje potrebne infrastrukture i povezanosti na svim područjima, uključujući ruralna područja, kako bi se spriječilo stvaranje digitalnog jaza te omogućio pristup relevantnim i interoperabilnim podacima, čiji je posebno velik korisnik poljoprivreda;
- osiguravanje dobre koordinacije među svim dionicima i svim razinama;
- poticanje opće informiranosti o važnosti kibersigurnosti⁽¹⁰⁾ i o gospodarskim i društvenim štetama koje nastaju zbog pristranih podataka, ali i drugih mogućih rizika u nastajanju. Raznolikost ljudskih resursa koji izrađuju alate umjetne inteligencije ključna je za poboljšanje kvalitete podataka;
- osiguravanje široke dostupnosti primjera dobre prakse i uspjeha na terenu te olakšavanje dijeljenja povratnih informacija kako bi se dao impuls širokom uvođenju umjetne inteligencije u mikropoduzeća i MSP-ove.

2.13. EGSO želi skrenuti pozornost europskih institucija na sljedeća načela djelovanja u vezi s umjetnom inteligencijom. Treba:

- početi od malih poduzeća kako bi se potaknulo donošenje primjerenih i razmjernih politika, čak i ako će se one naposljetku trebati prilagoditi za velika poduzeća;
- poboljšati pravnu sigurnost i ispravno razumijevanje pravila kako bi se poduzećima olakšala njihova primjena te kako bi se podupirala ulaganja koja mogu potaknuti razvoj inovacija i umjetne inteligencije;
- svima olakšati razumijevanje umjetne inteligencije boljom koordinacijom i jačanjem sinergija među instrumentima i politikama uspostavom namjenske platforme za mikropoduzeća i MSP-ove;
- poticati eksperimentiranje u stvarnim uvjetima u najranijoj fazi, među ostalim protokolima za operativno djelovanje. EGSO podsjeća na to koliko su važna „mjesto za ispitivanje i sigurna testna okruženja (engl. *sandboxes*) koja omogućuju ispitivanje i iskušavanje novih ideja”⁽¹¹⁾ te koliko je te mehanizme nužno evaluirati kako bi se mogli što bolje prilagođavati⁽¹²⁾. Digitalnoinovacijski centri, Europska poduzetnička mreža (EEN) i platforme na zahtjev moraju raditi u bliskoj koordinaciji kako bi se podupirao trud koji ulažu MSP-ovi;
- poticati paneuropski pristup dovršetkom uspostave jedinstvenog tržišta i prilagodbom politika u skladu s potrebama država članica, od razvoja umjetne inteligencije do početka njezine upotrebe;
- poticati otvoren pristup podacima uz poštovanje zaštite podataka i vlasništva nad njima te poboljšanje protoka podataka radi unosa u sustave koji se temelje na umjetnoj inteligenciji;
- jamčiti transparentno jedinstveno tržište kako bi se umanjili rizici i povećala prenosivost rješenja za umjetnu inteligenciju na mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća. Osnovni uvjet za to je interoperabilnost ključnih digitalnih infrastrukture.

3. Posebne napomene⁽¹³⁾

3.1. Poljoprivreda

3.1.1. Poljoprivredni sektor, u kojem djeluju brojna obiteljska mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća (96 % svih poljoprivrednih gospodarstava u 2016.), suočava se s nekoliko poteškoća, i to u pogledu demografije, klime, atraktivnosti i konkurentnosti.

3.1.2. S obzirom na dokazane koristi umjetne inteligencije i robotike u tom sektoru, poželjno je pružati kontinuiranu potporu poljoprivrednicima i njihovim zaposlenicima u tim promjenama, razvijati osposobljavanje u tom području i odgovarajuću informiranost u vezi s razmjenom i objedinjavanjem podataka⁽¹⁴⁾, a istodobno istražiti nove načine dijeljenja troškova kao što su kooperativna rješenja.

⁽¹⁰⁾ Vidjeti točke 4.7 i 4.8 mišljenja EGSO-a (SL C 429, 11.12.2020., str. 1.).

⁽¹¹⁾ Vidjeti SL C 240, 16.7.2019., str. 51.

⁽¹²⁾ Vidjeti SL C 240, 16.7.2019., str. 51.

⁽¹³⁾ Ove posebne napomene odnose se na sektore analizirane u prethodno navedenoj studiji koju je objavio EGSO.

⁽¹⁴⁾ Iako često upotrebljavaju satelitske podatke i podatke za automatizaciju, poljoprivrednici nisu skloni dijeliti svoje podatke, što je pokazalo izvješće *Intelligence artificielle – État de l'art et perspectives pour la France* (Umjetna inteligencija – Najnovija dostignuća i perspektiva za Francusku), 2021.

3.2. Građevinarstvo

3.2.1. Taj radno intenzivni sektor mogao bi bolje iskoristiti prednosti digitalizacije jer je tek 36 % njegovih poduzeća usvojilo barem jednu tehnologiju umjetne inteligencije, u usporedbi s 42 % u svim ostalim sektorima.

3.2.2. Tehnologija informacijskog modeliranja zgrada (engl. *Building Information Modeling*, BIM), koja je sve važnija za taj sektor i koju je 2016. upotrebljavalo 29 % poduzeća, zahtijeva znatna ulaganja u osposobljavanje te jamstvo otvorenog i nediskriminirajućeg pristupa softveru za e-planiranje uz pomoć otvorenih i standardiziranih sučelja (eng. *open BIM*) kako se ne bi ugrozio pristup mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća tržištu.

3.2.3. Značajke i potencijal tog sektora mogli bi ga učiniti primjerom zelene i digitalne Europe ako se osiguraju preduvjeti u području tehnologije i zakonodavstva o javnoj nabavi kojima se jamči pristup tržištu.

3.3. Zdravstvo

3.3.1. Inovacije u području zdravstva moraju više nego drugdje ispunjavati etičke i sigurnosne zahtjeve, a ta obveza obuhvaća sve faze, od projektiranja do upotrebe. Za razvoj sektora umjetne inteligencije u zdravstvu potreban je pristup dovoljnoj količini kvalitetnih podataka. Lokalno eksperimentiranje u vidu sigurnih testnih okruženja mogli bi pomoći mikropoduzećima i MSP-ovima da nadvladaju te poteškoće.

3.3.2. Mikropoduzeća i mala i srednja poduzeća posebno su aktivna u području medicinske opreme (95 % od ukupno 32 000 poduzeća u tom sektoru) i usluga, a predvodnici su u inovacijama i produktivnosti (47 % poduzeća već je prihvatilo neku tehnologiju umjetne inteligencije).

3.3.3. Međutim, suočavaju se s preprekama u obliku visokih troškova istraživanja i razvoja, dugih inovacijskih ciklusa, složenih postupaka ishođenja odobrenja za stavljanje u promet te obvezujućeg okvira Opće uredbe o zaštiti podataka.

3.3.4. Stvaranjem europskog prostora pouzdanih zdravstvenih podataka i zapošljavanjem polivalentnih zaposlenika koji posjeduju i vještine svoje struke i digitalne vještine potaknula bi se inovativna rješenja, i u mikropoduzećima i MSP-ovima, kao izvor ušteda za održivije otporne sustave skrbi⁽¹⁵⁾.

3.4. Slobodna zanimanja⁽¹⁶⁾

3.4.1. Uzimajući u obzir vrlo osjetljivu narav podataka s kojima rade djelatnici u slobodnim zanimanjima, u tom su sektoru posebno važna pitanja zaštite privatnosti, povjerljivosti, transparentnosti i nediskriminacije.

3.4.2. Upotreba umjetne inteligencije za automatizaciju najzamornijih zadataka trebala bi omogućiti djelatnicima u slobodnim zanimanjima da se usredotoče na svoje osnovno zanimanje kako bi što bolje mogli zadovoljiti potrebe svojih klijenata/pacijenata.

3.4.3. Kako je istaknuto u mišljenju EGSO-a „Slobodna zanimanja 4.0”⁽¹⁷⁾, umjetna inteligencija otvara pitanja o posebnom odnosu povjerenja između djelatnika u slobodnim zanimanjima i njihovih klijenata te pojmove profesionalne neovisnosti i odgovornosti. To osobito podrazumijeva preispitivanje etičkih pravila u koja je potrebno uključiti tehničke i etičke aspekte povezane s umjetnom inteligencijom te uspostavu novih zahtjeva u pogledu osposobljavanja i odgovarajućih vještina (u području sigurnosti i kvalitete podataka, zaštite osobnih podataka, kibersigurnosti itd.).

3.5. Pravno savjetovanje

3.5.1. Unatoč održivom rastu koji ne ovisi o ekonomskim ciklusima (2,6 % godišnje između 2014. i 2018.), napredak tog sektora usporili su problemi povezani s transparentnošću i pristranošću, s kojima se umjetna inteligencija suočava od samih početaka u tom polju, u kojem se povjerenje temelji na izravnom ljudskom kontaktu.

3.6. Računovodstvo/kontrola upravljanja

3.6.1. U tom je sektoru 2018. u Europi djelovalo 640 000 poduzeća, od kojih većinu čine mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća. Polovina računovodstvenih zadaća pogodna je za automatizaciju te umjetna inteligencija nudi priliku za ostvarivanje dodane vrijednosti jer može omogućiti stručnim osobama da svoj rad usmjere na savjetovanje korisnika.

⁽¹⁵⁾ Vidjeti mišljenje EGSO-a u SL C 341, 24.8.2021., str. 76. i mišljenje u SL C 517, 22.12.2021., str. 56. o koordiniranom planu o umjetnoj inteligenciji te Izvješće Europske komisije o strateškim predviđanjima za 2021.

⁽¹⁶⁾ Sud EU-a definira ih kako slijedi: slobodna zanimanja uključuju „djelatnosti koje su, među ostalim, istaknutog intelektualnog karaktera, koje zahtijevaju kvalifikacije na visokoj razini te su obično regulirane preciznim i strogim strukovnim propisima” (Presuda C 267/99, I-7467, 2001.).

⁽¹⁷⁾ SL C 286, 16.7.2021., str. 8.

3.6.2. U oba je sektora vrlo poželjno uvođenje polivalentnog osposobljavanja radnika kombiniranjem vještina u području prava ili računovodstva te informatike, posebno kako bi se u okviru kontrole upravljanja spriječili rizici od hakiranja radi krađe podataka.

Bruxelles, 19. siječnja 2022.

Predsjednica
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Christa SCHWENG
